

UTTANRÍKISRÁÐIÐ
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

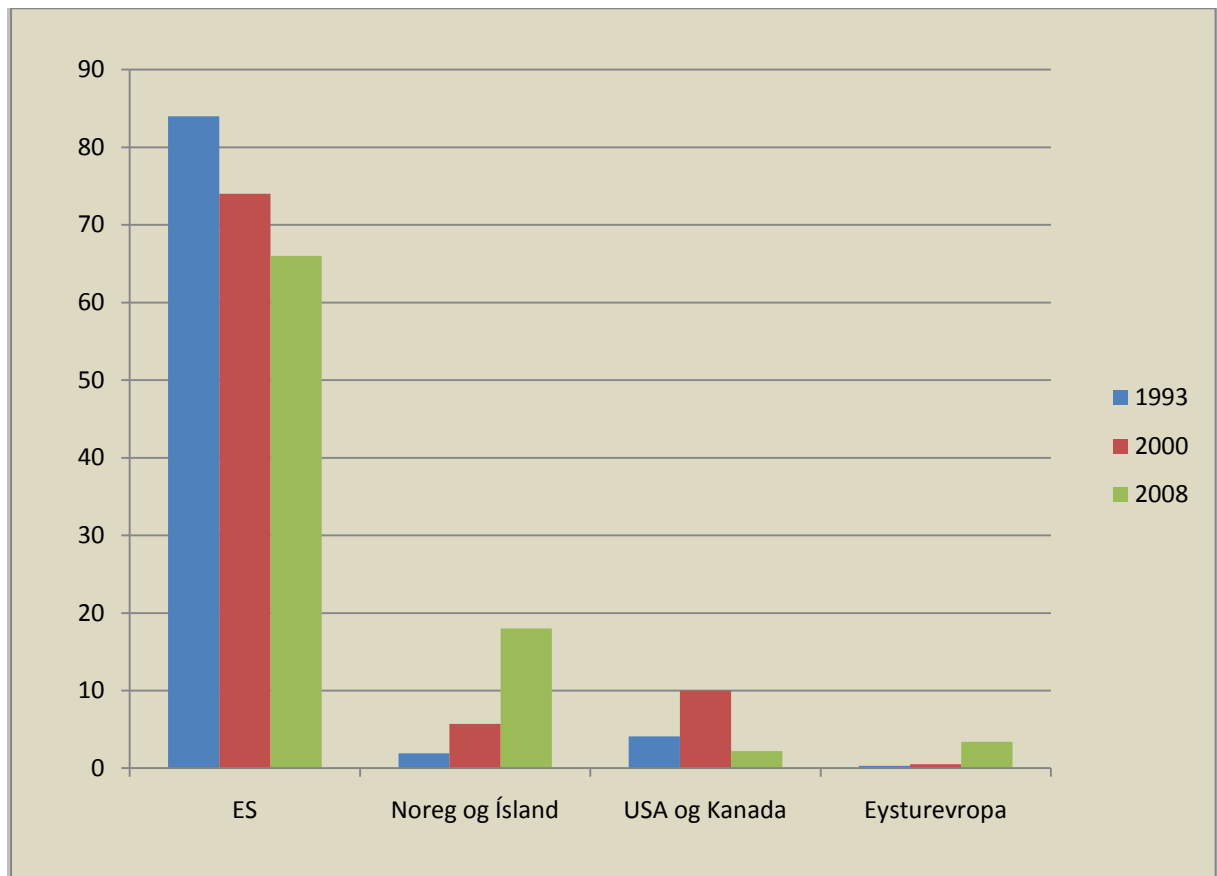
HANDILSVIÐURSKIFTI FØROYA

- EIN STUTT KUNNING

SØGULIGA GONGDIN

Evropa er okkara høvuðsmarknaður. Virðið á útflutninginum til Evropa hevur verið skiftandi gjøgnum tíðina. Fyrst í nítiárunum tók ES-marknaðurin ímóti 85% av okkara útflutningsvirði. Seinastu árin er virðið á útflutninginum til ES-marknaðin minkað nakað. Hetta er tí, at ein alt størri partur av okkara útflutningi fer til eysturevropsku londini Russland, Hvítarussland og Ukraina. Útflutningurin til Noregs, Íslands og USA er eisini øktur.

SØGULIG BROYTING

WTO

World Trade Organisation (WTO) er ein altjóða felagsskapur, sum hevur til endamáls at frælsisgera heimshandilin. Felagsskapurin telur 154 limir, ið umboða um 97% av øllum millumtjóða handli í heiminum.

WTO virkar sum ein altjóða pallur, ið skal tryggja størri fríhandil í heiminum. Fyri at røkka hesum máli verða toll - og aðrar handilsforðingar beindar burtur millum lond.

Føroyar hava síðan 1. januar 1995 verið fevndar av danska limaskapinum í WTO. Tað merkir, at altjóða ásetingar, sum eru gjørdar í WTO, eisini fevna um Føroyar.

FAKTA UM WTO

- Var sett á stovn 1. januar 1995.
- Hevur sæti í Genève og telur 154 limalond, ið umboða um 97% av øllum heimshandli.
- Fleiri enn 30 lond eru eygleiðarar og vilja gerast limir.
- Russland hevur størsta búskapin av teimum londum, sum eru uttanfyri WTO.

Eitt av grundleggjandi hugtøkunum hjá WTO er ***Most Favoured Nation*** - meginreglan (MFN).

Endamálið við MFN - meginregluni er, at handil millum lond skal byggja á javnar kappingartreytir. Kjarnin í MFN-meginregluni er, at allar sømdir, eitt land veitir einum øðrum WTO-limalandi, skulu samstundis galda fyri hini WTO-limalondini. Fyri okkum merkir hetta, at eitt WTO limaland kann ongantíð veita Føroyum verri handilstreytir, enn tað veitir øðrum WTO-limalandi.

Kortini eru nøkur frávik í MFN-meginregluni. Eitt nú kunnu lond gera sínámillum fríhandilssáttmála fyri vørur, og harvið taka framum vørur frá øðrum londum. Eitt ítøkiligt dømi er okkara kappingarstöða við eitt land sum Turkaland. Sama um Turkaland er limur í WTO, eru føroyskar fyrirkur, sum vilja útflyta fiskavørur til Turkalands, noyddar at rinda hægri toll enn teirra kappingarneytar úr Noregi og Íslandi. Mismunurin letur seg gera, tí bæði Ísland og Noreg, gjøgnum sín EFTA-limaskap, hava ein fríhandilssáttmála við Turkaland.

FØROYAR OG WTO

- Bæði fullveldisríki og sjálvstøðug tolløki við ræði á uttanríkis handilsviðurskiftum kunnu gerast limir.
- Føroyar kunnu metast at vera eitt sjálvstøðugt tolløki við ræði á uttanríkis handilsligum viðurskiftum.

Eitt annað kjarnuhugtak í WTO er reglugerðin um anti-dumping. Í stuttum merkir **dumping**, at ein vøruframleiðari selir sína vøru fyri ein lægri söluprís, enn vøran kostar at framleiða. Reglugerðin um antidumping verður nýtt at verja ímóti misjavnari kapping.

Metir ein vøruframleiðari úr einum limalandi í WTO, at ein kappingarneyti útflytir sína vøru fyri dumpingprís, hevur vøruframleiðarin møguleika at seta fram ynski um, at anti-dumping tiltøk verða sett í verk móttvegis ákærda framleiðaranum. WTO hevur greiðar mannagongdir, ið skulu fylgjast, áðrenn ein ákæra um dumping verður tikin til viðgerðar. Tað er av alstórum týðningi, at ákærurnar um dumping eru bygdar á ítøkilig fakta, og ikki leys uppáhald.

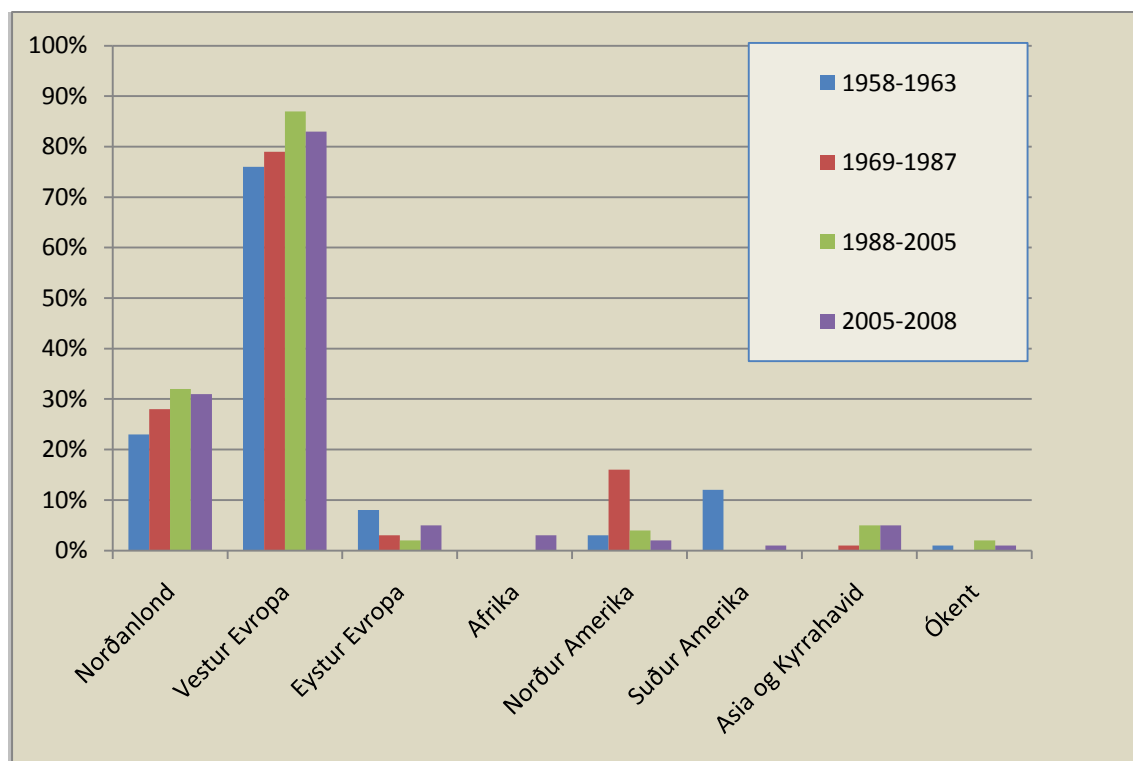
GALDANDI HANDILSSÁTTMÁLAR

Føroyar hava síðan 1991 havt handilssáttmálar við onnur lond. Føroyar hava í lötuni **handilssáttmálar** við Evropasamveldið og EFTA-londini Ísland, Noreg og Sveis. Við øðrum orðum er talan um fyra sáttmálar við í alt 30 lond. Føroyar hava áður havt handilssáttmálar við Finnland, Svøríki, Pólland og Estland, sum allir fullu burtur, tá hesi fyra londini gjørdust limir í ES.

Í 2005 gjørdust Føroyar partur av **kummuleringskipanini**, eisini nevnd samsavningarskipanini, hjá ES. Í stuttum merkir hetta, at tað er lættari hjá Føroyum at hava handil við ES-limalondini, Ísland, Noregi og Sveis.

Skipanin hevur fleiri tættir, sum vinnulív í Føroyum kann nýta. Ein av meginreglunum í skipanini er, at vørur kunna skifta uppruna millum lond í skipanini. Tað ber til at keypa rávøru, tilvirka vøruna og útflyta hana sum føroyska vøru.

ÚTFLUTNINGS HAGTØL

Tað er tungur burður at fáa handilssáttmálar í lag. Besta dømi er Russlandssáttmálin. Føroyar og Russland royndu í fleiri ár at fáa ein handilssáttmála landanna millum, men tað eydnaðist kortini ongantíð at koma endaliga á mál, tí Russland knýtti WTO-limaskapin at handilssáttmálum. Úrslitið var, at Føroyar gjørdur ein sáttmála við Russland, sum byggir á grundregluna hjá WTO um *Most Favoured Nation Treatment*. Sáttmálin kom gildið í 2006.

Føroyskir myndugleikar hava í fleiri umførum kannað møguleikan at gera handilssáttmálar við lond uttanfyri Evropa. Svarið er vanliga, at føroyski heimamarknaðurin er so lítil og tí ikki hevur so stóran áhuga. Metingin hjá londunum er, at stríðið at fáa handilssáttmála í lag er størri enn møguligi vinningurin. Tó forðar hetta ikki Uttanríkisráðnum at halda fram við at vinna Føroyum fleiri handilssáttmálar.

HEILSUFRØÐI

Heilsufrøðiligi sáttmálin við ES kom í gildi í 2001. Við heilsufrøðiliga sáttmálanum eru Føroyar álagdar at fylgja teimum heilsufrøðiligu krøvum, sum ES setir sínum limalondum á fiskivinnuøkinum. Sáttmálin lættir munandi um hjá vinnuni í sambandi við útflutning av fiskavørum. Við sáttmálanum eru Føroyar eisini vorðnar ytra mark hjá ES á heilsufrøðiliga økinum mótvegis triðjalondum.

FRAMTÍÐIN

Virkað verður støðugt við at betra um okkara handilsviðurskifti við ES ikki bert innan handil við vørum, men eisini innan handil við tænastráðum. Virkað verður eisini framhaldandi við at greiða gøtur fyri føroyskum EFTA limaskapi.

Uttanríkisráðið er farið undir at fyrireika at fáa ein sáttmála við **Hvítarussland** í lag, sum, eins og sáttmálin við Russland, byggir á

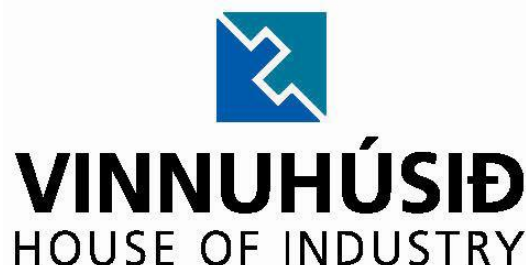
meginregluna hjá WTO um MFN. Áhugin fyri Hvítarusslandi kemst av, at seinastu árin hava Føroyar útflutt nógvan uppsjóvarfisk til Hvítarusslands. Ein sáttmáli skal tryggja, at treytirnar hjá føroysku útflytarunum at selja til Hvítarusslands gerast eins góðar og tær hjá okkara kappingarneytum.

Eisini er samband tikið upp aftur við **Turkaland**, við tí í hyggju at fáa í lag ein handilssáttmála millum londini. Virkað verður harumframt við at útbyggja handilssáttmálan við Sveis. Ætlanin er at gera ein sáttmála, sum fer at hava við sær, at vørur, tænastur, kapitalur og persónar skulu hava frítt at fara landanna millum. Virkað verður eisini fyri at útbyggja handilssáttmálan við Noreg til eisini at fevna um heilsufrøði.

NÆRRI KUNNING

Hevur tú tørv á at fáa gjøllari kunning um handilsviðurskifti Føroya við útheimin, ber til at seta seg í samband við Uttanríkisráðið á telefonnummar 306100 ella teldupostadressu mfa@mfa.fo

Eisini ber til at seta seg í samband við Vinnuhúsið á telefonnummar 309900 ella teldupostadressu industry@industry.fo

VIÐKOMANDI HEIMASÍÐUR

KUMMULERINGSSKIPANIN:

WWW.MFA.FO/DEFAULT.ASPX?ID=6359

WORLD TRADE ORGANISATION:

WWW.WTO.ORG

HANDILSSÁTTMÁLI MILLUM FØROYAR OG ES:

WWW.MFA.FO/DEFAULT.ASPX?ID=492

HEILSUFRØÐISÁTTMÁLIN:

WWW.MFA.FO/DEFAULT.ASPX?ID=6353

SAMANBERING AV TOLLVIÐURSKIFTUM MILLUM
FØROYAR, ÍSLAND OG NOREG:

WWW.MFA.FO/DEFAULT.ASPX?ID=496

YVIRLIT YVIR TOLL HJÁ FØROYUM Í ES:

WWW.UR.FO/EW/MEDIA/TOLLUR%2014-10-06.DOC